

**VINCENT
VAN
GOGH**

voor geestelijke
gezondheid

KOPP/KOV

Paul Didderen

Els de Lange

Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP)/ Kinderen van Ouders met Verslavingsproblemen (KOV)

lopen naar een nieuw huis en het probleem is overtuigen.

Ingrijpende jeugdervaringen (Adverse Childhood Experiences)

Meest voorkomende
ingrijpende jeugdervaringen (ACE's)

lichamelijke
mishandeling

psychische
mishandeling

seksueel
misbruik

lichamelijke
verwaarlozing

psychische
verwaarlozing

getuige van
geweld tussen
ouders

echtscheiding
van ouders

ouder met een
psychische
ziekte

ouder met
verslavings-
problemen

gezinslid in de
gevangenis

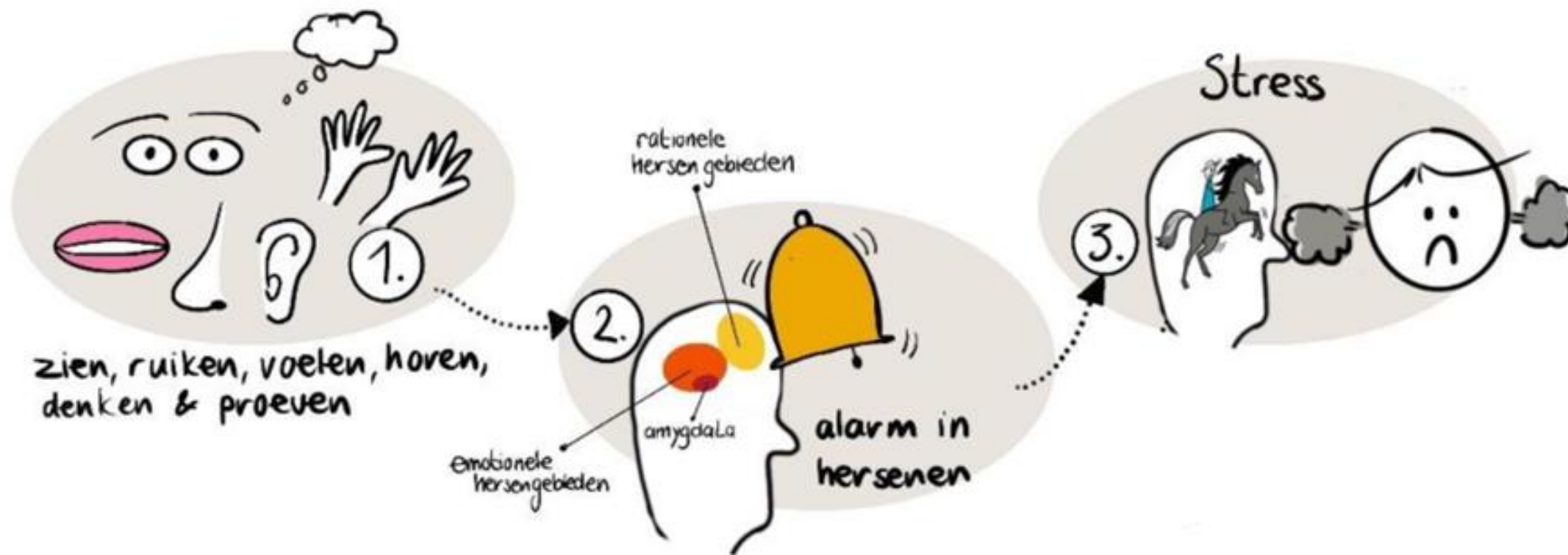
opgroeien in
structurele
armoede

overlijden van
een ouder

chronisch
pesten

Mogelijke gevolgen – opvoeding

Wat zijn mogelijke gevolgen voor het ouderschap en de opvoeding?

Ouders hebben het beste met hun kinderen voor. Tegelijkertijd **kunnen** psychische en/of verslavingsproblemen zorgen voor meer vragen, onzekerheden en uitdagingen bij het opvoeden. Mogelijke gevolgen kunnen zijn:

Minder (emotionele) betrokkenheid bij het kind door minder mentale ruimte.

Minder tijd voor het kind en/of een beperkte verzorging.

Moeilijker verplaatsen in het kind en minder oog hebben voor de behoeftes van het kind. En daardoor minder sensitief opvoeden.

Weinig vertrouwen in eigen opvoeden, kan leiden tot schaamte en schuldgevoelens bij de ouder(s).

Inconsistente opvoeding, moeite met het vinden van balans tussen autoriteit en affectie. Zoals het stellen van grenzen en hier consequent in zijn.

Wees bij deze kinderen extra alert op kindermishandeling en verwaarlozing. Dit komt 2-3 keer zo vaak voor bij KOPP/KOV gezinnen.

Mogelijke gevolgen - kind

Wat zijn mogelijke gevolgen voor kinderen?

Ook tijdens de zwangerschap kunnen psychische of verslavingsproblemen gevolgen hebben voor het kind. Een verhoogd stressniveau bij of middelengebruik door de moeder heeft invloed op de hersenen en ontwikkeling van de ongeboren baby.

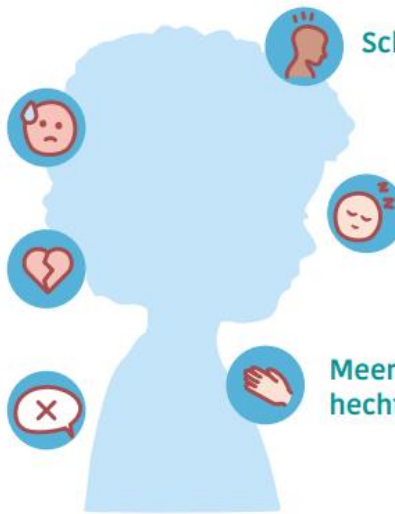
Gevoelens van schaamte, mede vanwege het stigma op psychische problemen.

Moeite met het aangaan en in stand houden van relaties.

Moeite met het aangeven van eigen grenzen en behoeftes.

Lees ook [dit artikel](#).

Schuldgevoelens.

Fysieke en psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, buikpijn, slaapproblemen en eetproblemen, ook op de langere termijn.

Meer kans op hechtingsproblematiek.

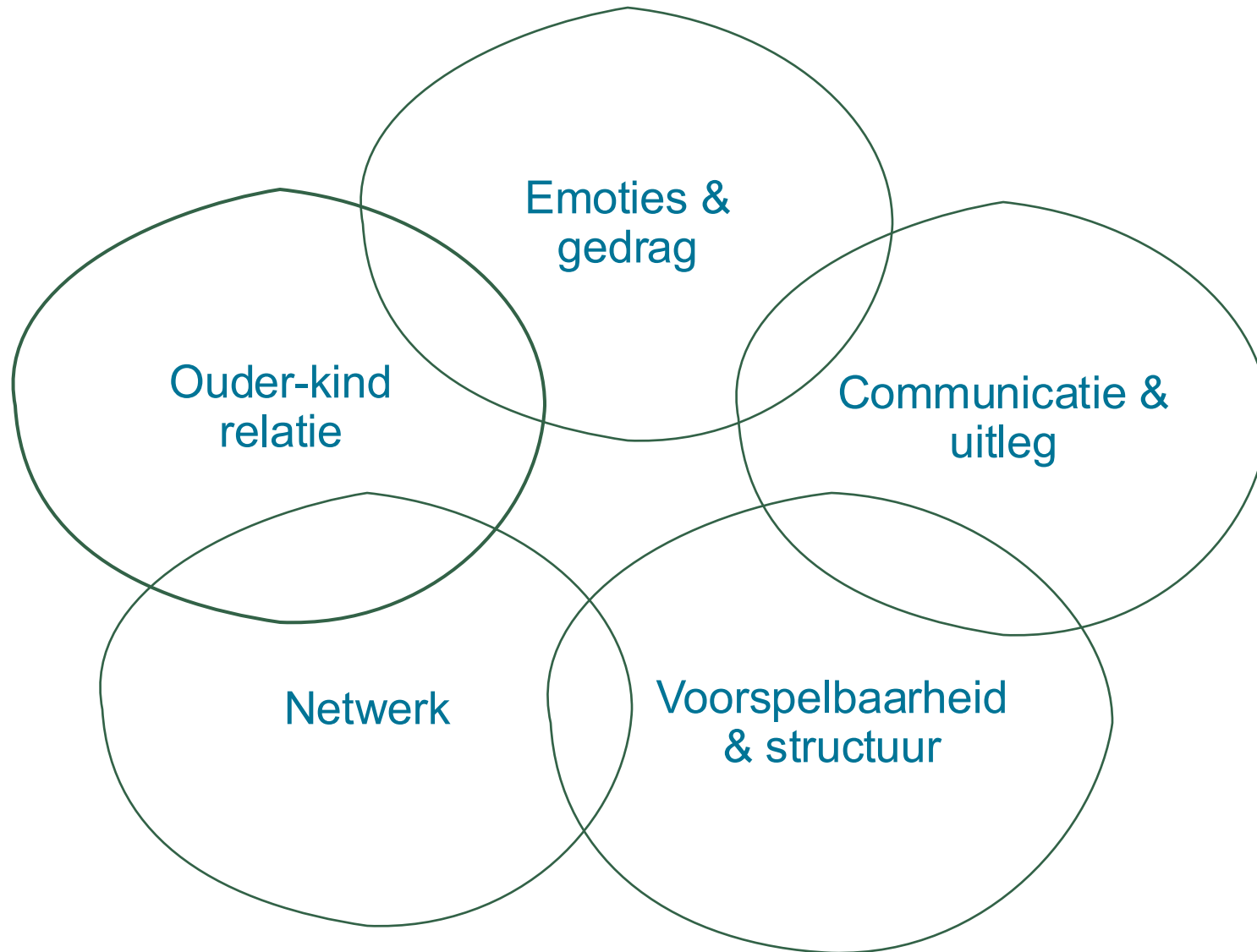

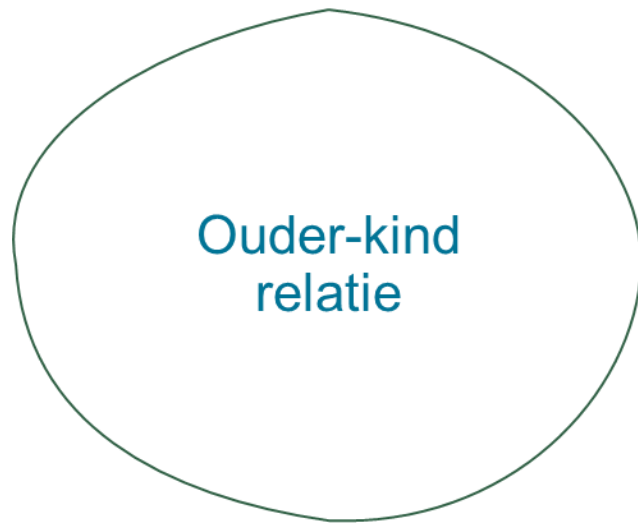
KOPP/KOV doen gemiddeld vijf keer vaker een beroep op de jeugd-ggz.

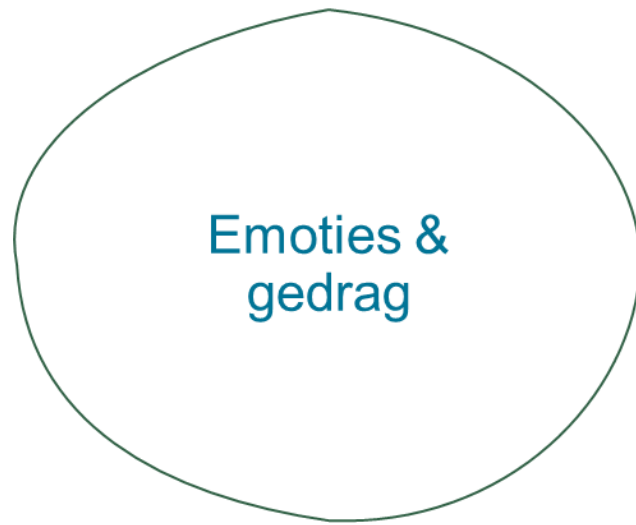
Ingrijpende gebeurtenissen zoals opname of crisis van de ouder kunnen een (extra) grote impact op het kind hebben. Wees alert op plotselinge veranderingen in gedrag of schoolresultaten.

Herkennen van signalen

- Minder attent op de behoeften van hun kinderen
- Minder in staat om signalen van hun kinderen te begrijpen en erop te reageren.
- Inconsistent met het stellen van grenzen en regels en het handhaven van routines.
- Kind zorgt voor de ouder (rolomkering)

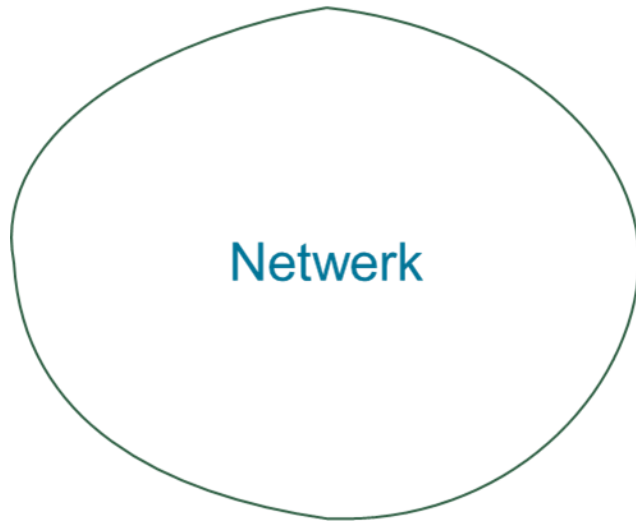
- Vlakke emotionele en fysieke reacties
- Moeite hebben om het gedrag en de gevoelens van hun kinderen te begrijpen of zich erop te concentreren (mentaliseren)
- Lagere tolerantie
- Boosheid, conflicten
- Kind cijfert zichzelf weg
- Kind heeft beperkte sociaal/emotionele vaardigheden
- Verzuim
- (Separatie)angst, schaamte- en-of schuldgevoelens

- Geheimhouding of stigma rond psychische aandoeningen, ouderlijke schuld of schaamte
- Ontbreken van een gedeelde taal en begrip over de psychische aandoening van een ouder
- Zich zorgen maken, verantwoordelijk of schuldig voelen over hun ouder.
- Het moeilijk vinden om vragen te stellen over wat er gebeurt en wat het betekent.

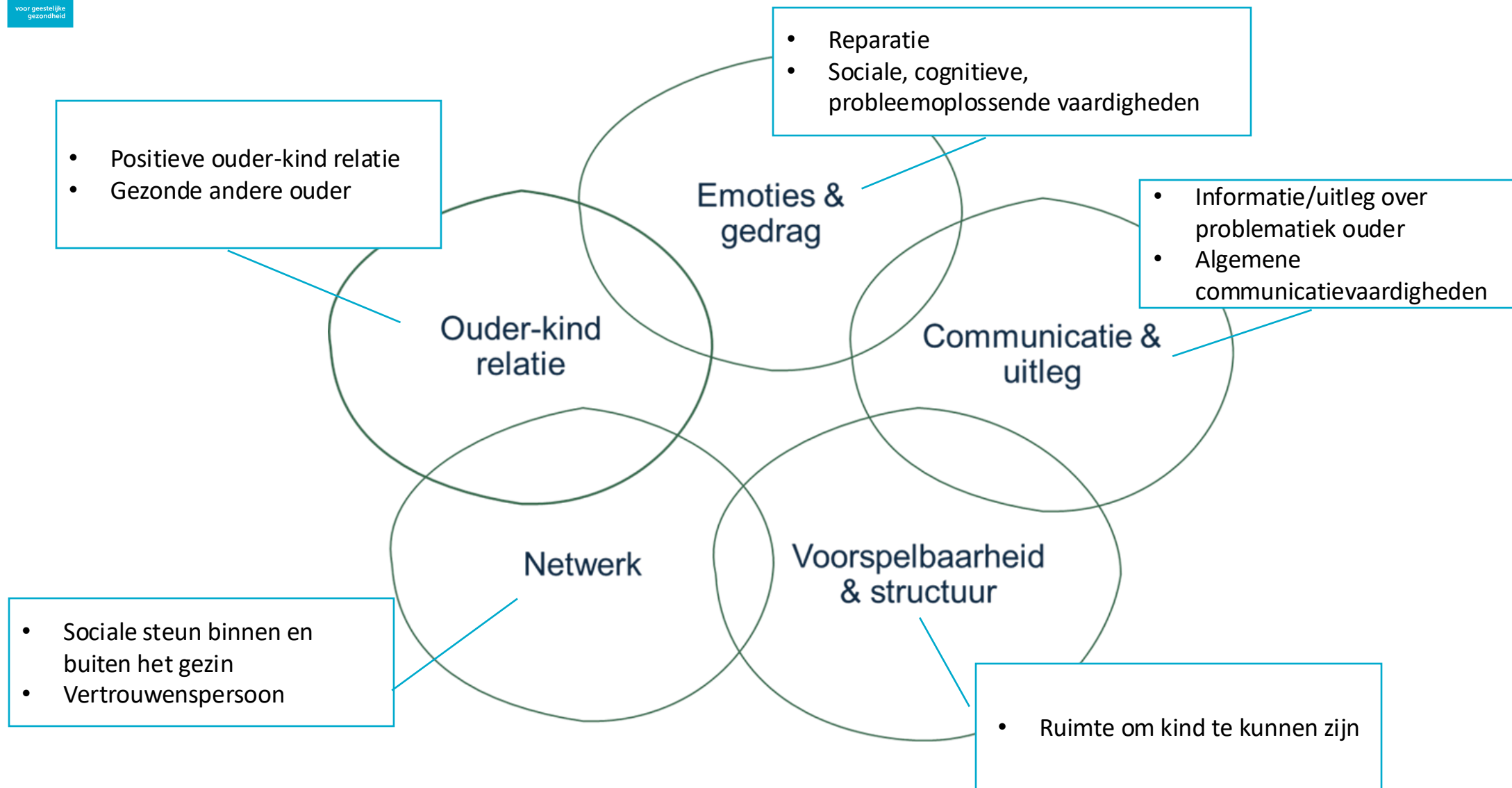
Voorspelbaarheid
& structuur

- Moeite met het bieden van regelmaat (bijv. maaltijden overslaan, niet op tijd naar school).
- Inconsistent opvoedgedrag (bijvoorbeeld het ene moment streng straffen, het andere moment geen grenzen stellen).
- Problemen met plannen en organiseren van dagelijkse routines.
- Minder beschikbaar om met hun kinderen te spelen, ze voor te lezen en andere normale activiteiten te ondernemen.
- Regels en routines thuis kunnen onvoorspelbaar zijn: kind weet niet waar het aan toe is.

- Geheimhouding of stigma zorgt ervoor dat er minder sociale contacten zijn.
- Terugtrekken uit sociale contacten waardoor het vermogen van het kind om verbindingen te maken vermindert.
- Kinderen willen of mogen geen vriendjes mee naar huis nemen.
- Meer tijd thuis doorbrengen om hun ouder te ondersteunen.

Beschermende factoren

Beschermende factoren versterken

Hoe steun je het kind en de ouders?

Zie het kind als een gewoon kind in een lastige situatie. Zorg ervoor dat het kind 'normale' kinderdingen kan blijven doen.

Geef erkenning voor de rol die het kind in het gezin vervult.

Zorg dat het kind een plek heeft waar het zijn eigen verhaal kwijt kan en dat het zich gehoord en gezien voelt in de eigen ervaringen.

Lotgenotencontact kan helpend zijn voor kinderen en hen herkenning geven. Bijvoorbeeld via [KOPPsupport](#).

Kijk naar de steun die er is vanuit het sociale netwerk. Erken en versterk deze steun.

Zorg voor een steunfiguur voor het kind (buiten het gezin) of bekrachtig de rol van de steunfiguur die er al is.

Zet in op het behouden en versterken van de ouder-kind relatie.

Bied opvoedingsondersteuning aan. Zowel praktische steun om ouders te ontlasten als het versterken van opvoedingsvaardigheden.

Geef goede psycho-educatie, aan zowel kind als ouder.

Heb oog voor de impact op de niet-zieke ouder. Bied ook ondersteuning aan hen aan om hun beschermende rol richting het kind te versterken.

Steun kan de kans op negatieve gevolgen voor de ontwikkeling van kinderen op de korte en lange termijn verminderen.

Erken de (veer)kracht van deze kinderen. Ze zijn vaak zelfstandig, empathisch, oordeelloos, begripvol naar anderen en het zijn vaak doorzetters.

Praat ook met het kind alleen, zonder dat de ouders aanwezig zijn.

Bijvoorbeeld met [informele steun](#).

Interventies, materialen en handige links

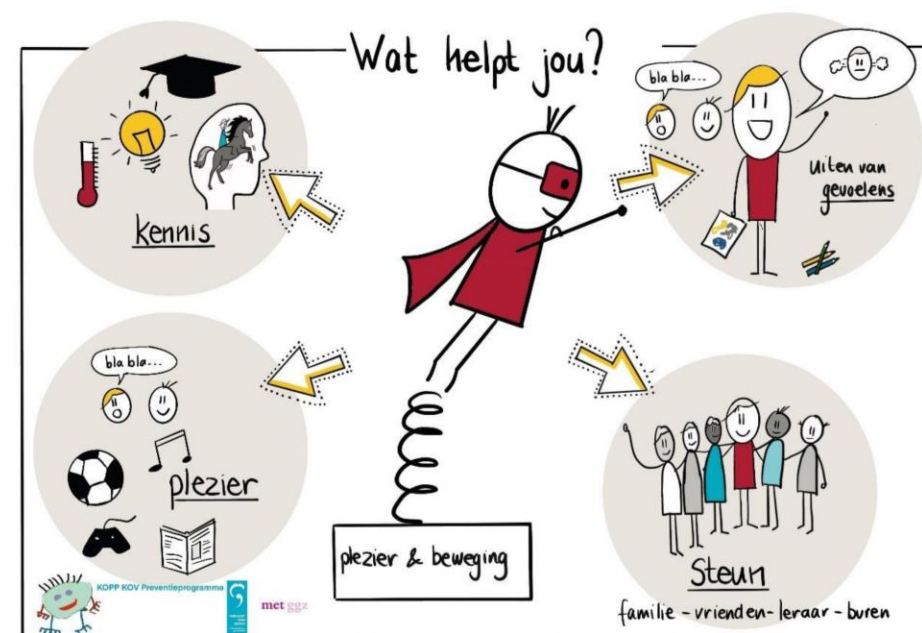
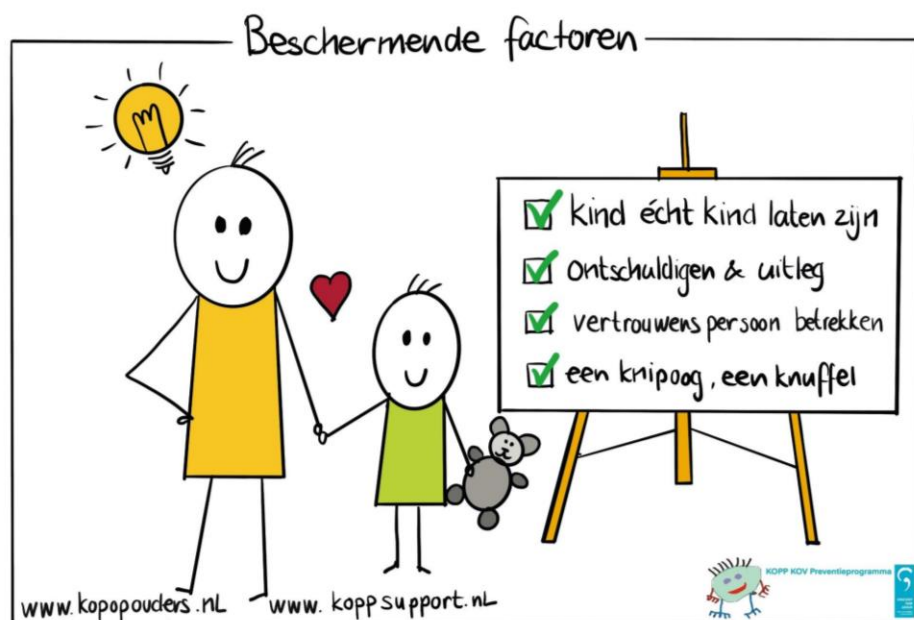
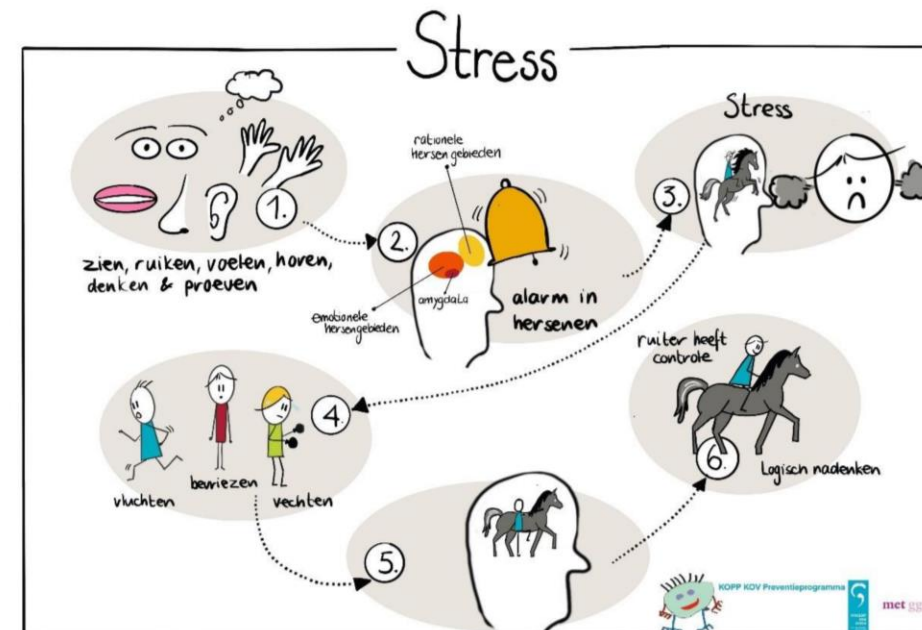
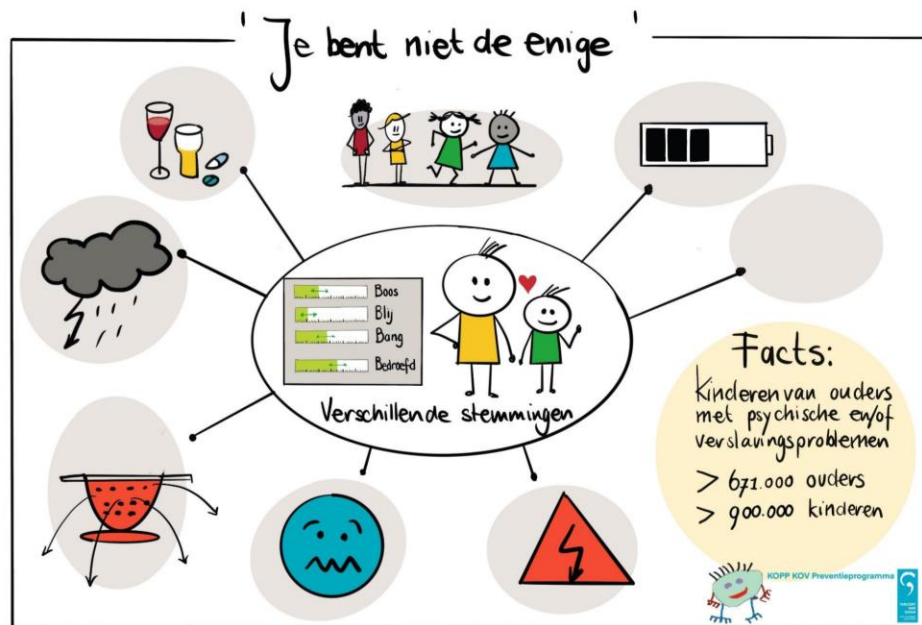

[Kennisdossier Trimbos](#)

Deze infographic is in 2025 ontwikkeld door Audeo Foundation in

VINCENT
VAN
GOGH
voor geestelijke
gezondheid

Materialen – voor ouders & kinderen

Psycho-educatie filmpjes (Augeo)

De onzichtbare koffer

Iedereen heeft een onzichtbare koffer bij zich met daarin ideeën en overtuigingen over jezelf en de wereld. Wanneer je nare dingen hebt meegemaakt zijn deze overtuigingen vaak negatief. Deze animatie legt uit hoe dit jou kan beïnvloeden en hoe deze overtuigingen kunnen veranderen.

[Bekijk animatie](#)

HET BREIN

BREINBIJSLUITER

Breinbijsluiter animaties

Hoe ontwikkelt het brein zich? Hoe reageert het brein op stressvolle of onveilige situaties in het leven van kinderen en volwassenen? Wat kun je doen om je brein en dat van je kind(eren) gezond en veerkrachtig te houden? Dat wordt uitgelegd in diverse animaties.

[Bekijk breinbijsluiters](#)

Trauma en triggers

Je ruikt een bepaalde geur, je ziet een persoon op televisie, of je hoort een geluid. En ineens kun je gestrest raken. Als iets in je omgeving je ineens weer aan de nare dingen doet denken, noemen we dat een trigger. Hoe werkt dat nou precies met die triggers? En hoe kun je daarmee omgaan?

[Bekijk animatie](#)

Niet jouw schuld

Als je nare dingen meemaakt thuis, denk je misschien dat dat door jou komt. Of dat als jij je anders zou gedragen het niet zou gebeuren. Dat is heel normaal. In deze animatie zie je hoe dat werkt.

[Bekijk animatie](#)

Zelfregulatie

Als je in een situatie komt die je bang maakt of die je vervelend vindt, kan er van alles gebeuren in je lijf. Je kan gaan zweten, of je hartslag gaat omhoog bijvoorbeeld. Dat is een aangeboren reactie van je lichaam om je veilig te houden. Het voelt naar. Wat kan jou helpen om te kalmeren?

[Bekijk animatie](#)

KOPP-KOV ondersteuning

In de regio

- [KOPP KOV gezinsgesprekken](#) (Vincent van Gogh)
- [\(Preventieve\) Ondersteuning bij opvoeding](#) (gemeente Venlo; Incluzio)
- [Cursussen voor andere ouder/partners](#)

Voor professionals

Kennisdelers voor professionals-KOPP/KOV

<https://www.trimbos.nl/kennis/kopp-kov/>

<https://www.richtlijnenjeugdhulp.nl/koppkov>

Infographic KOPP-KOV van Augeo Foundation

Screening en Interventie-keuzelijst (SIK-lijst)

Neem gerust contact met ons op

+31 (0) 88 478 78 17

vvgpreventie@vigogroep.nl